

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Tarım ve Orman Bakanı Sayın Bekir Pakdemirli tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Saygılarımla.

Kadim DURMAZ**Tokat Milletvekili**

Ülkemizde orman yangınlarıyla sıklıkla karşılaşılmaktadır. Örneğin 2002 yılında toplamda 176 orman yangını yaşanmış, bu yangınlar çok büyümeden ve pek çoğu kamuoyuna dahi yansımadan kısa sürede söndürülmüştür. Ancak son yıllarda gelişen teknolojik olanaklar ve takip sistemleriyle aslında yangınlar çok daha kısa sürede tespit edilme olanağına sahip olmasına ve söndürme olanakları çok daha gelişmesine rağmen bu konuda ne yazık ki büyük facialarla karşı karşıya kalınmaktadır. Kuşkusuz orman yangınlarına en etkili çare iklim değişikliği ile mücadele etmekten geçmektedir; ancak uygulamada yaşanan sorunlara ve müdahalelerdeki yetersizlikleri bakılınca sonunun bu konuyu çözmeye dönük gerçekçi bir çözüm iradesi ortaya konulamamasından kaynaklandığı görülmektedir.

Ülkemizde son beş yılda 16 binden fazla yangın çıkmıştır. Sadece 2020 yılında ülkemizde toplam 3 bin 399 adet yangın çıkmıştır. Aynı yıl sadece Muğla ve Antalya illerimizde 500'ün üzerinde yangın afeti yaşanmış, bunların sonucunda da toplamda 877,8 hektarlık ormanlık alan yok olmuştur. Geçtiğimiz yıllarda yaşanan acılardan hiç ders çıkarılmadığı görülmektedir. Kaldı ki Türkiye'de 28 Temmuz 2021 tarihinden itibaren beri büyük orman yangınları yaşanmaktadır. Tarım ve Orman Bakanlığı'na bağlı Orman Genel Müdürlüğü'nün verilerine göre 71 orman yangınından 57'si 30 Temmuz 2021 tarihi itibarıyla kontrol altına alınmış, 14 bölgede ise yangınların devam ettiği bildirilmiştir. Bu yangınlarda bugüne kadar ne yazık ki en az dört kişi hayatını kaybetmiş, çok sayıda kişi yaralanmıştır. Yangının vurduğu bölgelerde

yaşayanlar evlerini boşaltmak zorunda kalmış, hayvanlar can vermiş, tarım alanları yok olmuştur.

Son orman yangınlarından sonra yangınların çıkış sebeplerinden yangına etkili ve hızlı müdahale ve yanan alanların yeniden ormanlaştırılması konusu tekrar tartışmaya açılmıştır. AKP hükümetinin orman yangınlarının ardından bahse konu alanları yapılaşmaya açması, daha önce yanan alanlarda otel vb. yapıların ortaya çıkması rantçı zihniyetin ormanlarımızı hedef aldığı algısını güçlendirmektedir. İktidarın bu konuda yıllardır ihmal edilen sorunları sadece Türk Hava Kurumu'nun yetersizlikleri, kundaklama ve terör ile açıklamaya girişmesi ise hükümetin yetersizliğinin dışavurumundan başka bir şey olmamıştır.

Bir yanda itibar adına makam uçakları alındığını söyleyen iktidar sözcülerinin ülkemizin akciğerleri yok olurken yeterince yangın söndürme uçağımızın olmamasını olağan bir durum gibi açıklamaya girişmeleri düşündürücüdür. Diğer yandan ormanlarımızın yapısı ve iklim özellikleri de yangınların ortaya çıkmasında ve bunların kontrol altına alınmasının güçlüklerinde önemli oranda etkili olmaktadır. Mesela Akdeniz bitki örtüsünün tipik unsurlarından kızılçam, az da olsa Marmara ve Batı Karadeniz Bölgelerinde de yayılım alanı bulmaktadır. Orman yangınları da ağırlıklı olarak yazları sıcak ve kurak bölgelerde çıkmaktadır. Çünkü kızılçam ormanları ile maki bitki örtüsünü oluşturan bitki türleri yangınlarda kolayca yanabilmektedir.

Ancak yangın sonrasında kozalaklardaki tohumlar korunduğu için yangını takip eden bahar ayında çimlenmekte ve yanan alana m²'ye onlarca fidan düşebilmektedir. Hal böyleyken yanan kızılçam ormanları ve maki bitki örtüsünün yerine ağaçlandırma yapılmasından öte yanan alanların koruma altına alınması ve bir sonraki baharın beklenmesi durumunda fidan ve diğer çalı ve otsu türlerin yeniden sahaya gelmesi mümkündür.

Ülkemizde 80-100 yıl sonra sıcaklıkların 4-5 derece daha yüksek olacağı ve yağışların azalarak kuraklığın artacağı öngörülmektedir. Dolayısıyla planlamaların da bu gerçeklikler dikkate alınarak yapılması elzemdir. İklim değişikliği göz önünde bulundurularak yanan ormanların hatta diğer ormanların mümkün olduğunca ağaçlandırma yerine doğal yollarla gençleştirilmesi gibi seçeneklerin değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu uygulama hem ağaç türlerinin iklim değişikliğine uyumu açısından hem de genetik çeşitliliği korunması açısından hayati olarak değerlendirilmektedir. Yanan ormanların korunarak bitkilerin kendiliğinden geri gelmesinin

sağlanması ağaçlar dışındaki diğer otsu ve çalı türlerinin, özellikle endemik ve tehdit altındaki türlerin geleceği açısından önemlidir.

Kuşkusuz ülkemizde kronik hale gelen bu sorunun çözüm iradesinden kaynaklandığı açıktır. Siyasi ve ekonomik tercihler sorunun köklü çözümü önündeki en büyük engel olarak görünmektedir. Yanan orman alanların imara açılması, hatta son yangınlarda yangından zarar gören bir otelin alanının yakın geçmişte yanan ormanlık alana kurulmuş olması gerçeği ortada durmaktadır. Anayasamızın 169. Maddesi gereği yanan alanların yeniden orman haline getirilmesi zorunlu iken kanuna aykırı uygulamaların olağan hale gelmesi, yanan alanların imara açılmayacağı açıklamalarının inandırıcılığını ortadan kaldırmaktadır.

Bu nedenle;

- 1- Ülkemizde son beş yılda kaç orman yangını meydana gelmiştir? Bu yangınlardan kaç doğal sebeplerle kaç insan eli ve kundaklama gibi nedenlerle gerçekleşmiştir?
- 2- Son 20 yılda orman vasfında olup vasfı değiştirilerek imara açılan alan miktarı ne kadardır?
- 3- Ülkemizde iklim değişikliği ve kuraklık konusunda nasıl bir eylem planı vardır?
- 4- Ormanlık alanlarımızın gençleştirilmesine dönük herhangi bir çalışma ya da planlama var mıdır? Varsa bunlar hangi aşamada?
- 5- Tarım ve Orman Bakanlığı'nın mülkiyetinde söndürme uçak ve helikopterleri var mıdır? Varsa bunların adedi, özellikleri ve yangın söndürme kapasiteleri ne kadardır?
- 6- Geçmişte ülkemiz orman yangınları konusunda çevre ülkelere önemli destekler verdiği günümüzde ülkemizin kendi ihtiyaçlarını dahi karşılayamaz hale gelmesinin nedeni nedir?
- 7- Dünyada orman yangınları ile mücadelede etkili olduğu bilinen hangi teknolojiler ülkemizde kullanılmaktadır? Bu konuda ülkemizin kapasitesinin artırılması konusunda ne gibi çalışmalar yapılmaktadır?
- 8- Orman yangınlarında helikopter kullanımının yangınların yayılmasında etkili olduğu iddiaları doğru mudur? Eğer bu iddia doğru ise devam eden yangınlara neden söndürme uçağı yerine helikopterlerle müdahale edilmektedir?
- 9- Orman Genel Müdürlüğü'nün 09.03.2021 tarihinde ilan ettiği 5 adet yangın söndürme uçağı kiralama ihalesinden Türk Hava Kurumu'nun elendiği iddiaları doğru mudur? Doğruysa THK'nin elenmesinin nedeni nedir?

- 10- Bakanlık bünyesinde 2020-2021 yıllarında yapılan yangın söndürme uçak ihalelerinde günlük uçuş garantisi verildiği iddiaları doğru mudur? İhaleye konu alan uçaklar için yıllık ödenen miktar ne kadardır?
- 11- Özellikle yangınlara müdahalede geçmişte önemli başarılarla imza atmış THK'nin uçaklarının hangarlarda çürümeye terk edildiği iddiası doğru mudur?
- 12- Ormanlarımızın yapısı ve iklim değişiklikleri dikkate alınarak yangınlara sebep olabilecek tehlike ve risklerin tespiti ve yangına hızlı müdahale açısından sürekli bir tarama izleme faaliyeti yürütülmekte midir? Bu konuda Türkiye genelinde görevlendirilen toplam personel sayısı ne kadardır?
- 13- Riskli alanlarda yangın risklerini önleme açısından ne gibi faaliyetler yürütülmektedir? Orman içi ve kenarındaki yerleşmelerin, etkinlik alanlarının başka yerlere taşınması da dahil olmak üzere ne gibi tedbirler alınmaktadır?
- 14- Ülkemizde yangın riski bulunan alanlarda erken uyarı, tahmin ve takip sistemleri var mıdır? Bunlar nerelerde bulunmaktadır? Bunlardan hangileri aktif haldedir?
- 15- 1.Derece yangına hassas Akdeniz Havzasında yer alan ülkemizde Orman Yangınlarıyla Mücadele ile ilgili bir Yangın Enstitüsü var mıdır? Böyle bir enstitü kurulması planlanmakta mıdır?
- 16- Yangınla mücadele sadece yangınları söndürmekle mi sınırlıdır? Yangın önlemeyle ilgili ne gibi çalışmalar yapılmaktadır? Etkin bir yangın önleme planı ve çalışması var mıdır?
- 17- Orman yangın işçilerinin çalışma süreleri ne kadardır? Yılın 9 ayında maaş alıp 3 ay çıkış verilmekte midir?
- 18- Orman yangınlarında yangın başına düşen yanan alan miktarı 2011-2019 yılları arasında ortalama 3.5 hektar iken 2020 yılında 6.2 hektara çıkmıştır. Bu oran her geçen gün artmakta mıdır? Bunun nedeni nedir?
- 19- On yıllık (2011-2020) yangınların çıkış nedenleri değerlendirildiğinde; Yangınların %31'inin ihmal ve dikkatsizlik, %6'sının kasıt, % 5'inin kaza, %47'sinin nedeni

bilinmeyen yangınlar olmak üzere %89'unun insan, %11'inin ise yıldırımdan kaynaklı olduğu belirlenmiştir. Burada dikkat çeken husus nedeni bilinmeyen yangınların 2010 ve 2011 yıllarında %31 seviyelerinde iken, giderek artarak son on yıl ortalamasının %47 seviyelerine ulaşmasıdır. Bunun nedeni nedir?

- 20-** Daha orman yangınları sürerken “Turizm Teşvik Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” resmi gazetede yayınlandı. Bu kanuna göre kıyılar başta olmak üzere orman alanlarındaki yapılaşmaların tasarrufu Kültür ve Turizm Bakanlığına bırakılıyor. Hangi alanların kapsama gireceğini yer ve mevki de Cumhurbaşkanı belirliyor. Bu kanunun orman yangınlarının devam ettiği bir süreçte yürürlüğe girmesi bilinçli bir tercih midir? Bu kararla yanan ormanların yerini yeni yapılaşmalara bırakma riski oluşmaktadır. Bu konuda tedbirleriniz nelerdir?